ଜଗନ୍ନାଥ ଅଗରୱାଲା

ବନାମ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ

(ଜେ. ଏଲ. କପୁର, ଏମ. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା ଏବଂ ଜେ. ସି. ଶାହ, ବିଚାରପତିଗଣ ।)

ରାଜ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ - ଅବଧି - ଦାବିକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେଇ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନପୂର୍ବକ ରାଜ୍ୟର ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ – ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ, ଯଦି ଏକ ସମାପ୍ତିରେ ଅଛି - ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନ ଆଦେଶ 1949, ଖଣ୍ଡ 9

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ମହାରାଜାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦୁଇଟି ଅର୍ଥ ଦାବି ଥିଲା । 1949 ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ 1 ତାରିଖରୁ ଏହି ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ ମିଶିଗଲା । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ କରାଯାଇଥିବା ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନ ଆଦେଶ 1949 ର ଖଣ୍ଡ 9 ମହାରାଜାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆର୍ଥିକ ଦାବି କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବାକୁ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଜାରି ପାଇଁ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅଧିସୂଚିତ କରିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା । ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ହେବା ପରେ ଆବେଦନକାରୀ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ନିଜର ଦୁଇଟି ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଦାବି ଅଧିକାରୀ ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ସାରତଃ ସ୍ୱୀକାର କରି ଏକ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଏହି ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡର ସଦସ୍ୟ (ତୃତୀୟ)ଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର କୌଣସି ଶୁଣାଣି ନ କରି ଦାବିଗୁଡିକୁ ତମାଦି ହୋଇଯାଇଥିବା ଆଧାରରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ସେଗୁଡିକୁ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ପୁନର୍ବାର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ଶୁଣାଣି ନ କରି ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ ଏହି ମାମଲାର ସମୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶୁଣାଣିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ ଏହି ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିବା ହେତୁ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନୀତିନିୟମ ଭଙ୍ଗ ହୋଇଛି । ପ୍ରତିବାଦୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଦାବିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ରାଜ୍ୟର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା, ଯେ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ରାଜ୍ୟକୁ ପୁରୁଣା ଶାସକଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅଦାଲତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେ ଯଦିଓ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ରାଜ୍ୟ ଏ'ପରି ତଦନ୍ତ କରିପାରେ ଯେ'ପରି ସେ ଏହାକୁ ବାଛିଥିଲା, ଏହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଶୁଣାଣି କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ଯେତେବେଳେ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବିଗୁଡିକ ଆମନ୍ତ୍ରିତ ତଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣିତ କରାଗଲା, ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ରାଜ୍ୟର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଏହାକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ, ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ, ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱୀକାର କରିନଥିଲେ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୌରପାଳିକା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ନଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସରକାର ଦାବିକୁ ଚୟନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ କିମ୍ବା ଦାବି ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ କରିଥିଲେ ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହେଲା ନାହିଁ । ଏହି ତଦନ୍ତ ରାଜ୍ୟର ହିତ ପାଇଁ ଥିଲା, ଦାବିଦାରମାନଙ୍କୁ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ସରକାର କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଧିକାରୀ, ଯାହାଙ୍କୁ ସରକାରଙ୍କ ବାଧ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ, ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବିର ସ୍ୱୀକୃତି ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ତଥାପି ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ଡାଲମିଆ ଦାଦ୍ରି ସିମେଣ୍ଟ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ [1959] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 729, *ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ମେମନ ହାଜି ଇସ୍ମାଇଲ୍ ହାଜି,* [1960] 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 537 ଏବଂ *ଭଜେ ସିଂ ଜୀ ଜୋରାବର ସିଂ ବନାମ ଭାରତ ତରଫର ରାଜ୍ୟ ସଚିବ,* (1924) ଏଲ୍. ଆର୍. 51 ଆଇ. ଏ. 357 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 666 ଏବଂ 667 / 1957 ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଏନ୍. ସି. ଚାଟାର୍ଜୀ ଏବଂ ଜି. ସି. ମାଥୁର* ।

ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଏ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ, କେ. ଏନ୍. ରାଜଗୋପାଲ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଟି. ଏମ୍. ସେନ୍* ।

1961, ମାର୍ଚ୍ଚ ୮ । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ

ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ବିଚାରପତି - ଏହି ଦୁଇଟି ଆବେଦନ ଏକ ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମିଳିତ ଭାବରେ ସମାଧାନ କରିବାଟା ସୁବିଧାଜନକ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଅଗ୍ରୱାଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି (ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସହିତ), ଯିଏ ପୂର୍ବତନ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ତଥା ମୟୂରଭଞ୍ଜର ପୂର୍ବତନ ଶାସକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତାଙ୍କର ଦାବିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଦୁଇଟି ଆବେଦନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି, ଯାହା *ପରମ ଆଦେଶ ରିଟ୍* ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଥିଲା, ଯାହାକୁ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଯାହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ 1943 ମସିହାରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ଅଗ୍ରୱାଲାଙ୍କ ସହ ପଞ୍ଜାବରେ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ମଦ ଏବଂ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ତୈଳ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ଗହମ ଏବଂ ବାର୍ଲି କ୍ରୟ ପାଇଁ ଏକ

ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ରାଜିନାମା ବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 666 / 1957 ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସାୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସହ ଏବଂ ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 667 / 1957 ଗହମ ଏବଂ ବାର୍ଲି କ୍ରୟ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମ୍ପର୍କରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଦୃଢ଼ ଭାବେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏଥିରେ ସହମତି ଥିଲା ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ପୁଞ୍ଜି ନିମନ୍ତେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାନ ଭାଗରେ ଅର୍ଥଦାନ କରାଯିବ, ଏବଂ ଲାଭ ଏବଂ କ୍ଷତି ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବରେ ବଣ୍ଟାଯିବ । କ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଅର୍ଥ ଅଗ୍ରୀମ ଦେବାକୁ ଥିଲା, ଏବଂ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ପରିବହନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁମତି ଏବଂ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିଲା ।

ଏହି ରାଜିନାମାର ଅଗ୍ରଗତିରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଦୃଢ଼ ଭାବେ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଏକ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ମହାରାଜା, ପୁଞ୍ଜିର ନିଜର ଅଂଶଦାନ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଅଂଶଦାନ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ, ଯେଉଁ ରାଶିକୁ ପରେ ଦେଇଦେବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଇଥିଲେ । କାରଖାନାଟି ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଯାହା ଜଣାପଡୁଛି, ଏହା ଉତ୍ପାଦନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ମୋଟ 2, ୫0, ୫75–୨-3 ଟଙ୍କାର କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ, ପ୍ରଥମ ମାମଲାରେ, ମହାରାଜା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ 1, 40, 400 ଏବଂ କିଛି ଟଙ୍କା, ଆବେଦନକାରୀ ଦାବି କରିଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀ 50, 000 ଟଙ୍କା ଅଗ୍ରୀମ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ 3, 741-7-୨ ଟଙ୍କାର ଖର୍ଚ୍ଚ କ୍ଷତି ମଧ୍ୟ ସହିଥିଲେ । ପରିବହନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁମତି ଏବଂ ସୁବିଧା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପ୍ରତିଶୃତିରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପଞ୍ଜାବରେ ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଏବଂ ଏଣୁ ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର 14, ୫44-0-3 ଟଙ୍କାର କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଆରୋପ କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ମହାରାଜା ଏହି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଇଥିଲେ ।

1949 ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ 1 ତାରିଖରୁ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ସହିତ ମିଶିଗଲା, ଏବଂ ସେହିଦିନ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରାଦେଶିକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଅଧିନିୟମ, 1947 (1947 ର 47) ର ଧାରା 4 ଅଧୀନରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନ ଆଦେଶ 1949 ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ସେହି ଆଦେଶ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବିକୁ ସରକାରଙ୍କ ବିଚାର ପାଇଁ ଚୟନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା । ଆଦେଶର ଖଣ୍ଡ ୨, ଯେତେଦୂର ଏହା ସାରବାନ୍, ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

"୨. *ରାଜ୍ୟର ଶାସକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବି* / (କ) ପ୍ରଶାସକ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବପର ଇଂରାଜୀ ତଥା ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ରାଜପତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା ସେହି ରାଜ୍ୟର ଶାସକ ଭାବରେ କ୍ଷମତା ରଖୁଥିବା ରାଜ୍ୟର ଶାସକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆର୍ଥିକ ଦାବି କରିଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରି, ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବେ, ଯାହା ତୁରନ୍ତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନୀୟ ଥାଉ ଅବା ନ ଥାଉ, ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ତାରିଖଠାରୁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ (ଏହାପରେ ଏଠାରେ ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ ସମ୍ବୋଧିତ) ଲିଖିତ ଭାବରେ ତାହା ବିଜ୍ଞପିତ କରିବା ପାଇଁ ।

....

(ଖ) ପ୍ରଶାସକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରନ୍ତି ଏ'ପରି ସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ଏ'ପରି ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ନୋଟିସ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

(ଗ) ଏ'ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାବିଦାର, ଉପ-ପାରାରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ, (କ) ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଲିଖିତ ଭାବେ ତାଙ୍କର ଦାବି ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ସହିତ ସୂଚିତ କରିବେ ଏବଂ ସେହି ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ଉପରାନ୍ତେ ଉପସ୍ଥାପିତ କୌଣସି ଦାବି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବ ।

(ଘ) ଦାବିଦାରଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ହିସାବ ବହିରେ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଲିଖିତ ବିଷୟ ସମେତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଲିଲ ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାବି ବିବୃତି ସହିତ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବ:

....

(ଚ) ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଉପ-ପାରାଗୁଡିକରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ସରକାର କିମ୍ବା କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ଦାବି ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ।

(ଛ) ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଯେ'ପରି ଠିକ୍ ମନେ କରିବେ ସେ'ପରି ତଦନ୍ତ କରିବା ପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବେ ଯେ ଉପ-ପାରା (c) ଅନୁଯାୟୀ କେଉଁ ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ଏବଂ କେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପରେ ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଦାବିଦାରମାନଙ୍କୁ ଏହାର ଲିଖିତ ନୋଟିସ୍ ଦେବେ । ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବ ଏବଂ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯିବାର ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧିତ ହେବ ନାହିଁ ।

(ଜ) କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସେହି ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟର ଶାସକ ଭାବେ ନିଜ କ୍ଷମତାରେ ଥିବା 1961 ମସିହାର ରାଜ୍ୟର ଶାସକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ଦାବିର ତଦନ୍ତ କରିବାର

ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏ'ପରି ଦାବିକୁ କେବଳ ଏହି ପାରାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯିବ ।

(ଡ଼) ପ୍ରଶାସକ ଏହି ପାରା ଅଧୀନରେ ନିଜର କ୍ଷମତାଧିକାରକୁ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପାହ୍ୟାରୁ ନିମ୍ନରେ ହୋଇନଥିବା ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅଧସ୍ତନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିପାରିବେ ।

(ଞ) 1949 ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ 1 ତାରିଖରେ କିମ୍ବା ତା'ପରେ ଉଠିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦାବି ଉପରେ ଏହି ପାରାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ପାରା 5 ଅନୁଯାୟୀ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା କିମ୍ବା ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏ'ପରି ଦାବିର ସମାଧାନ କରାଯିବ ।

ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ଦାବିକୁ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର ପାଇଁ ଚୟନ କରିଥିଲେ, ଯିଏ ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହିପରି ଦାବିଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରୁଥିଲେ । ଦାବି ଅଧିକାରୀ 20 ଜୁନ୍, 1951ରେ ପ୍ରଥମ ଦାବି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶାସକଙ୍କୁ ଏକ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ ନିମ୍ନମତେ ତାଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦେଇଥିଲେ:

"ତାଙ୍କ ଦାବିର ସମର୍ଥନରେ ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାବିଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ସେ 1, 37,785 – 13 - 7 1/2 ଟଙ୍କାର ରାଶି ପାଇବାକୁ ହକଦାର । ଦାବିଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୃଢ଼ ନିବେଦନ କରାଯାଇଛି ଯେ ବାର୍ଷିକ 4 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ବକେୟା ପରିଶୋଧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ତାଙ୍କୁ 1-4-43 ରୁ 28-2-49 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ମୁଁ ଭାବୁଛି, ତା'ପରେ ତାଙ୍କର ବକେୟା ପରିଶୋଧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ବାର୍ଷିକ 4 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ମିଳିବା ଉଚିତ । ଏହି ଦାବି ମାମଲା ଦାୟର କରିବା ପରେ ଦାବିଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ରୀମ ରାଶିର ଅଧା ଅଂଶ ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଦାବି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହି ମାମଲାରେ ଏହାକୁ ପୋଷଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନ ଆଦେଶ 1949 ର ଖଣ୍ଡ 9(g) ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମାଧ୍ୟମରେ ରାଜସ୍ୱ ଆୟୁକ୍ତ ଓଡ଼ିଶା, କଟକ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଗଲା ।"

ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ, ସେ ନଭେମ୍ବର 5, 1951 ରେ ଏକ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ 14, 844-0-3 ଟଙ୍କା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଦାବିକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ 5,303-14-0 ଟଙ୍କା ପରିମାଣର ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ । ଏହି ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ମୟୂରଭଞ୍ଜଙ୍କ ଜରିଆରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡର ସଦସ୍ୟ (ତୃତୀୟ)ଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଜୁନ୍ 28, 1952 ତାରିଖରେ ଆବେଦନକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ, ଓଡ଼ିଶା, କଟକର ଉପସଚିବଙ୍କଠାରୁ ଏକ ସ୍ମାରକପତ୍ର ପାଇଥିଲେ, ଯାହା ନିମ୍ନମତେ ପଠନୀୟ:

"ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଗ୍ରୱାଲା ମହାଶୟ,

ଆପଣଙ୍କର ତା 1-10-51 ରିଖ ଏବଂ ତା 7-9-50 ରିଖର ଆବେଦନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ମୋତେ ଏହା କହିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦିଆଯାଇଛି କାରଣ ସରକାରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ତମାଦି ହୋଇଯାଇଛି ।

ଭବଦୀୟ,

ସ୍ୱା. ଗୋବିନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ"।

ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନଭେମ୍ବର 8, 1952 ରେ ବୋର୍ଡ ସମ୍ମୁଖରେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା କୌଣସି ଦଲିଲ କିମ୍ବା ଦଲିଲମାନ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଦର୍ଶାଇବ ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଚାଲୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟ ଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଚାଲୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟର କୌଣସି ଦାବି ତମାଦି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଇନ ମଧ୍ଯ ଦର୍ଶାଇବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ ସମ୍ମୁଖରେ ସମ୍ଭବତଃ ଯେଉଁ ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ତାହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଭିଲେଖରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏପ୍ରିଲ 2, 1953 ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଇନ ପରାମର୍ଶଦାତାମାନଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ ଏହି ମାମଲାର ସମୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଛି । ଏହା ମଧ୍ଯ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ପ୍ରଥମ ମାମଲାରେ, ମିଶ୍ରଣ ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ଯ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ରାଜସ୍ୱ ମନ୍ତ୍ରୀ, ତାଙ୍କର ଅକ୍ଟୋବର ତା 26, 1948 ରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଖାଯାଇଥିବା ଦାବି ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ:

"ଶ୍ରୀ ଜେ. ଅଗ୍ରୱାଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ଦାବିକୁ ରାଜ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, କାରଣ ବାସ୍ତବରେ ନା କୌଣସି ଯୁଗ୍ମ ଷ୍ଟକ୍ କମ୍ପାନୀ ଗଠନ ହୋଇଥିଲା କିମ୍ବା ନା କୌଣସି ଲିଖିତ ରାଜିନାମା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶେଷରେ ଏହାର ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ସ୍ୱା. ବି. ମହାପାତ୍ର

(ରାଜସ୍ୱ ମନ୍ତ୍ରୀ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ)"।

ଏହି ସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଦୁଇଟି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେଗୁଡିକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ଏହା ସମ୍ମୁଖରେ କେବଳ ଦୁଇଟି ପ୍ରସଙ୍ଗର ଦୃଢ଼ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମଟି

ଥିଲା ଯେ ଜଣେ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡକୁ ଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା, ଏବଂ କୌଣସି ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ନୁହେଁ; ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଥିଲା ଯେ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସୁପାରିଶ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବୋର୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା, ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଅଦାଲତରେ ଯେପରି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି, ଏକ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବାର ଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଉପରେ ଆମ୍ଭ ସମ୍ମୁଖରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇନଥିଲା, ଏବଂ ମନେ ହୁଏ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛନ୍ତି ଯେ ତୃତୀୟ ସଦସ୍ୟ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଶୁଣାଣି ତଥା ସମାଧାନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ । କେବଳ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି, ଏବଂ ଏହାକୁ ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଶ୍ରୀ ଏନ୍. ସି. ଚାଟାର୍ଜୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ମାମଲା ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ଏକ ପେଟେଣ୍ଟ ଭଙ୍ଗ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ସେ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷର ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ମହକିଲ ଉପଯୁକ୍ତ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ହକଦାର ଥିଲେ, ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ: *ଶିବଜୀ ନାଥୁବାଇ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ* ([1]), *ନ୍ୟୁ ପ୍ରକାଶ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ନ୍ୟୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ* ([2]), *ନାଗେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ବୋରା ବନାମ ପାହାଡ଼ ବିଭାଗ ଏବଂ ଅପିଲ ଆୟୁକ୍ତ, ଆସାମ* ([3]) ଏବଂ *ଗୁଲ୍ଲାପଲ୍ଲୀ ନାଗେଶ୍ୱର ରାଓ ବନାମ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମ* ([4]) । ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ଶ୍ରୀ ଏ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଦାବି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ରାଜ୍ୟର ଏକ ଅଧିନିୟମ, ଏବଂ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ରାଜ୍ୟକୁ ପୁରୁଣା ଶାସକଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ପୌରପାଳିକା ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦିଓ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ରାଜ୍ୟ ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଏପରି ତଦନ୍ତ କରିପାରେ, ତଥାପି ଦାବିଦାରଙ୍କର ଶୁଣାଣି କରିବାକୁ ଏହାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇନଥିଲା । ତାଙ୍କ ଜବାବରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚାଟାର୍ଜୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ରାଜ୍ୟ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଦାବି ଆମନ୍ତ୍ରିତ କଲା, ଏବଂ ଦାବି ସମର୍ଥନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ, ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇଗଲା । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ

[1] [1960] 2 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 775.

[2] [1957] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 98.

[3] [1958] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 1240.

[4] [1959] ସପ୍ଲି. 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 319.

ଯେ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଆଗକୁ ଏହି ଲିଖିତ ବିବୃତିର କୌଣସି ବିଚାରାର୍ଥେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ଅନୁପାଳନ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ରାଜ୍ୟର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ଏବଂ କେତେବେଳେ ଏହା ଏକ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ତଥା ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମଙ୍କୁ ବିଜିତ, ଅର୍ଜିତ କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ ହେବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ରହିଛି ।

ମେସର୍ସ *ଡାଲମିଆ ଦାଦ୍ରି ସିମେଣ୍ଟ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ* ([1]) *ଏବଂ ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ମେମନ ହାଜି ଇସମାଇଲ୍ ହାଜି* ([2]), ଏହି ରାୟ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ, ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଦାବି ସ୍ୱୀକାର ନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୌରପାଳିକା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ । ବିଚାର କରିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ତଦନ୍ତରେ ଏପରି ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା କି? ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଏକ ରାଜ୍ୟ ଆଇନର ଅଂଶବିଶେଷ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ଆବେଦନ କରାଯାଇନଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ନ୍ୟାୟିକ କମିଟି *ଭାଜେ ସିଂ ଜୀ ଜୋରାବର ସିଂ ବନାମ ଭାରତ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସଚିବ* ([3]) ରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ନିବେଦନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରାଦେଶିକ ଅଧିକାରିତା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ତଦନ୍ତ ଉପଲକ୍ଷେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମଗାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଦାବିର ସ୍ୱୀକୃତି ହିଁ ନୂତନ ସାର୍ବଭୌମ ରାଜ୍ୟକୁ ଆବଦ୍ଧ କରିଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ସେତେବେଳେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏକ ସ୍ୱୀକୃତି ଠାରୁ କମ୍, ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିହିତ, ଏକ ଦାବିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାକୁ ସାର୍ବଭୌମ ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ସମୟ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା । *ଭାଜେ ସିଂ ଜୀ ଙ୍କ ମାମଲାରେ* ([3]), କ୍ୟାପଟେନ ବକଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପୁଣି 1808 ମସିହାରେ, ଏବଂ ଦାବି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବାର 16 ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇଟି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚାଲିଥିଲା, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନକୁ ଏକ ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଏ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ତର୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ମାମଲାରେ *ଭାଜେ ସିଂହ ଜୀଙ୍କ ମାମଲା* ([3]) ଉପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ଏହା ଦେଖାଯିବ ଯେ ଯେତେବେଳେ ସରକାର ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ଚୟନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି

[1] [1959] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 729

[2] [1960] 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 537

[3] (1924) ଏଲ୍. ଆର୍. 51 ଆଇ. ଏ. 357

ଦେଇଥିଲେ, କିମ୍ବା ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କ ବିବୃତି ଦେଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଦାବି ଅଧିକାରୀ ପୌରପାଳିକା ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ଅଂଶବିଶେଷ ନଥିଲେ, ଏବଂ ସରକାର ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ତଦନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ପୌରପାଳିକା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିଥିଲେ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଦାବିଗୁଡ଼ିକର ତଦନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଦାବିଦାରମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନାଗରିକ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭ ମତରେ, ଏହି ତଦନ୍ତ ରାଜ୍ୟର ହିତ ପାଇଁ ଥିଲା, ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦାବିଦାରମାନଙ୍କୁ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଯଦିଓ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିକୂଳ ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇଥିଲା, କୌଣସି ଦାବି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସର୍ବଦା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା, ଯଦିଓ ଏପରି ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ଭାବନା ସୁଦୂର ହୋଇଥାଇପାରେ । ସମାନରୂପେ, ତେଣୁ କରି, ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ଦାବିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାର ପରମ ଅଧିକାର ଥିଲା, ଯାହାକୁ ଏହାର ଦାବି ଅଧିକାରୀ ଠିକ୍ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଯାହା ଉପରେ ସରକାର ଏକ ଭିନ୍ନ ମତ ରଖିଥିଲେ । ସଂକ୍ଷେପରେ, ସରକାର କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତି ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଯାହା ସରକାରଙ୍କୁ ଆଇନତଃ ଆବଦ୍ଧ କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ, ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ତେବେ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା, ଏବଂ ଆମ୍ଭ ମତରେ, ଏହି ମାମଲାରେ ଏହାର ଏହିପରି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀ ଚାଟାର୍ଜୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଆଦେଶର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ଶୁଣାଣି ପାଇବାର ଅଧିକାର ରହିଛି, ଏବଂ ତାଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଶୁଣାଣି ହୋଇନଥିଲା । ଯଦି ସଦସ୍ୟ, ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ, ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାବି ହୋଇଥିବା ବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହପୋଷଣ କଲେ, ତେବେ ସେ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣିଥା'ନ୍ତେ । ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏକ ଦାବିକୁ ସ୍ୱୀକୃତ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ଉଚିତ ନୁହେଁ ତାହା ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହି ଅନୁସନ୍ଧାନଟି ଥିଲା । ଏହା କୌଣସି ଅର୍ଥରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗର ବିଚାରଣ ନଥିଲା । ନ୍ୟାୟିକ ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାରଣକୁ ଯେଉଁ କଠୋରତାର ସହ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେହି ସମାନ କଠୋରତାର ସହ ଏପରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିଚାର କରିବା ମାନେ ତଦନ୍ତକୁ ଏକ ଦେୱାନୀ ମକଦ୍ଦମାରେ ପରିଣତ କରିଦେବା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦାବି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନଟି ଥିଲା କି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାବି ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ । ଏପରିକି ସେଠାରେ, ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡର ସଦସ୍ୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଦାବି ସମର୍ଥନରେ ସମସ୍ତ ଦଲିଲ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ଦାଖଲ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ, ଏବଂ ସେହି ପରିମାଣରେ

ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କର ମତ ରଖିଥିଲେ । ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡର ସଦସ୍ୟଙ୍କର, ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯିବାର ଏବଂ *ମୌଖିକ ଶୁଣାଣି* କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା କି ନାହିଁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସେହି ଅଧିକାରୀଙ୍କର ବାଛିବାର ଥିଲା, ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ବାଧ କରିବା ପାଇଁ କିଛି ନଥିଲା । ଯଦିଓ ଆମ୍ଭେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥାଇପାରେ, ଆମ୍ଭେ କହିପାରିବା ନାହିଁ ଯେ ଏହା ତାଙ୍କୁ ଏକ ରିଟର ହକଦାର କରିବାକୁ ଏକ ମାମଲା ଥିଲା ।

ମାମଲାର ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ, ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ବିଫଳ ହୋଇଛି, ଏବଂ ଖାରଜ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ, ମାମଲାର ପରିସ୍ଥିତିଗତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ